

Δημογραφικό: Τα αίτια του προβλήματος είναι και πνευματικά

/ [Επικαιρότητα](#)

Της Ευγενίας Δίτσα

Η Ελλάδα έχει έναν από τους πιο γηρασμένους πληθυσμούς στην Ευρώπη, με το δημογραφικό να «αποτελεί το νούμερο 1 εθνικό πρόβλημα της χώρας», όπως είπε χθες ο [Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερώνυμος](#), στην παρουσίαση της νέας πρωτοβουλίας Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης γνωστής τράπεζας, στην αίθουσα «Φάρος» του Κέντρου Πολιτισμού του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος. Πρόπερσι, το ζήτημα είχε χαρακτηριστεί ως πρόβλημα της χριστιανικής Ευρώπης, καθώς έχει παρατηρηθεί πως όταν μια χώρα εντάσσεται στον δυτικοευρωπαϊκό τρόπο ζωής, οι γεννήσεις πέφτουν άμεσα...

Ο Μακαριώτατος απαρίθμησε τους λόγους για τους οποίους το δημογραφικό αποτελεί πρόβλημα στην Ελλάδα, καταδεικνύοντας καίρια και χρόνια ζητήματα, που οδηγούν την κοινωνία σε παρακμή:

1. Η εκκοσμίκευση και αποϊεροποίηση της κοινωνίας. Δεν είναι τυχαίο ότι οι

Χριστιανικές οικογένειες, μεταξύ των οποίων οι ιερατικές, αποτελούν τις κατ' εξοχήν πολυμελείς οικογένειες σήμερα.

2. Η υποτίμηση του κλασσικού γάμου και γενικά του οικογενειακού θεσμού.
3. Η κυρίαρχη κουλτούρα των ασταθών ερωτικών σχέσεων, του ατομισμού και της ιδιοτέλειας των γονέων σχετικά με το περιεχόμενο της κύησης. Χρειάζεται η εξισορρόπηση των δικαιωμάτων και μάλιστα η προστασία του αγέννητου παιδιού, το οποίο από τη σύλληψή του αποτελεί αυθύπαρκτη οντότητα και προσωπικότητα.
Πολιτεία, Εκκλησία και Κοινωνία των πολιτών οφείλουν να δημιουργήσουν τις απαραίτητες δομές, ώστε να αποφεύγονται οι διακοπές κύησης και να στηρίζονται μητέρες ή παιδιά.
4. Οι δυσχερείς επαγγελματικές και οικονομικές συνθήκες.
5. ΜΜΕ και Νομοθετήματα της Πολιτείας. Άστοχα νομοθετήματα της Πολιτείας, συμβαλλούσης και της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, υπονομεύουν κυριολεκτικά τα θεμέλια του σταθερού και συνεκτικού οικογενειακού βίου, ενώ και τα ΜΜΕ με τη σειρά τους προβάλλουν συστηματικά αμφισβητούμενης αξίας πρότυπα διαπροσωπικών ερωτικών και «οικογενειακών» σχέσεων.

Από την πλευρά της, η Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Κατερίνα Σακελλαροπούλου, μίλησε στην ίδια εκδήλωση, παραθέτοντας τα εξής:

*«Ο πληθυσμός της Ελλάδας μειώνεται. Ο πληθυσμός της Ελλάδας γερνάει. Από το 2011, όπως αποδεικνύουν σχετικές έρευνες, η χώρα μας έχει μπει σε μια νέα φάση, πρωτοφανή στα μεταπολεμικά χρόνια. Οι θάνατοι είναι περισσότεροι από τις γεννήσεις. Από την αρχή της οικονομικής κρίσης πολλοί Έλληνες, ιδίως νέοι, εγκαταλείπουν τη χώρα αναζητώντας καλύτερη τύχη στο εξωτερικό. Η ικμάδα του έθνους αποξηραίνεται. Η γήρανση του πληθυσμού, με δεδομένη τη ραγδαία αύξηση του προσδόκιμου της ζωής, είναι ολοφάνερη. Το αποδεικνύουν **οι αριθμοί: το 1961 μόλις το 8,3% του πληθυσμού ήταν γηραιότερο των 65 ετών, ενώ το 26,2% ήταν νεότερο των 14 ετών. Το 2020 η σύνθεση του πληθυσμού ήταν εντελώς διαφορετική: το 22,3 % ήταν άνω των 65 ετών, και μόλις το 14,2% κάτω των δεκατεσσάρων. Σύμφωνα με σχετικά πρόσφατα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, ο δείκτης γήρανσης, ο λόγος δηλαδή του πληθυσμού ηλικίας άνω των 65 ετών προς τον πληθυσμό ηλικίας 0-14 ετών, ανέρχεται σήμερα σε 156,2. Ένα στοιχείο πολύ αποθαρρυντικό.***

Και το χειρότερο είναι ότι, σύμφωνα με όλες τις έρευνες και τις μετρήσεις των ειδικών, η περαιτέρω μείωση του πληθυσμού είναι αναπόφευκτη. Όπως καταγράφηκε σε έρευνα της διαΝΕΟσις η οποία πραγματοποιήθηκε το 2016, ο πληθυσμός της χώρας μας, από τα 10,7 περίπου εκατομμύρια που είναι σήμερα, το 2050 θα μειωθεί στα δέκα. Και αυτό είναι το αισιόδοξο σενάριο. Το απαισιόδοξο υπολογίζει ότι οι Έλληνες θα είναι ακόμη λιγότεροι, 8,3 εκατομμύρια περίπου.

Οι νέοι έχουν μεγάλες ανησυχίες για το μέλλον.

Είναι προφανές ότι οι επιπτώσεις αυτής της εξέλιξης θα είναι καταλυτικές σε μια σειρά από ζητήματα όπως η γεωπολιτική θέση της χώρας, οι αναπτυξιακές της δυνατότητες, η βιωσιμότητα του ασφαλιστικού, η ισορροπία μεταξύ των γενεών. Εξίσου προφανής είναι η συνθετότητα του δημογραφικού μας προβλήματος. **Δεν είναι ότι οι Έλληνες δεν θέλουν παιδιά, ότι αργούν να ενηλικιωθούν και να αναλάβουν ευθύνες, ότι τους αποτρέπουν οι δυσχερείς οικονομικές συνθήκες. Και μεταπολεμικά ήταν δύσκολες οι συνθήκες. Όμως τότε δεν επικρατούσε το σημερινό κλίμα αβεβαιότητας, ανασφάλειας, αποθάρρυνσης. Τότε υπήρχε ελπίδα. Σήμερα οι νέοι μας φοβούνται το αύριο, δεν το αντιμετωπίζουν με αισιοδοξία, με τη φυσική ορμή της ηλικίας τους. Φοβούνται ότι θα ζήσουν χειρότερα από τους γονείς τους. Δεν εμπιστεύονται το οικονομικό σύστημα,** ανησυχούν για την κατάσταση του πλανήτη και την κλιματική αλλαγή. Το κάποτε ρητορικό ερώτημα «Σε τι κόσμο θα φέρω τα παιδιά μου;» έχει σήμερα ρεαλιστική, άκρως ανησυχητική βάση. Ειδικότερα οι νέες γυναίκες διαπιστώνουν ότι η παραμονή και η ανέλιξή τους στην αγορά εργασίας δε διασφαλίζεται πλήρως μετά την τεκνοποιία. Ακόμη κι όταν καταφέρνουν να διατηρήσουν την εργασία τους και να προχωρήσουν, οι νέες μητέρες εξακολουθούν να επωμίζονται ανισομερώς τις οικογενειακές ευθύνες, να δυσκολεύονται να εναρμονίσουν οικογενειακή και επαγγελματική ζωή και, πολύ συχνά, ιδίως οι μητέρες μονογονεϊκών οικογενειών, να αισθάνονται μόνες, χωρίς καμιά προνοιακή στήριξη».

Όσο για τον Αντιπρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Προώθηση Ευρωπαϊκού Τρόπου Ζωής, Μαργαρίτη Σχοινά, σημείωσε σχετικά: «Οι δημογραφικές προκλήσεις είναι κοινές για όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τις δημογραφικές προβλέψεις για την Ελλάδα να είναι ιδιαίτερα δυσοίωνες. Η αύξηση της γονιμότητας είναι βασική προϋπόθεση για να αντιστρέψουμε την προβλεπόμενη δημογραφικές εξελίξεις. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί ένα μείγμα νομικών και οικονομικών πρωτοβουλιών για να βοηθήσει την Ελλάδα να ανταπεξέλθει σε αυτήν την κρίσιμη πρόκληση, αλλά χρειάζεται η μακροχρόνια δέσμευση και συμμετοχή όλων - κρατών, ιδιωτικού τομέα, ΜΚΟ, εκκλησίας και θρησκευτικών ενώσεων - για την αποτελεσματική αντιμετώπισή της

Γιατί οι ελληνικές οικογένειες κάνουν λιγότερα παιδιά; Γιατί αποκτούν παιδιά σε μεγαλύτερη ηλικία; Ποια είναι τα αίτια του φαινομένου και ποιες οι συνέπειες;

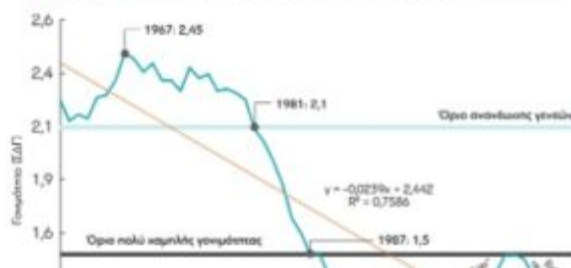
Η νέα έρευνα της διαΝΕΟσις που εκπονήθηκε από ομάδα ερευνητών του ΕΚΚΕ, με συντονιστή και επιστημονικό υπεύθυνο τον Διευθυντή Ερευνών του ΕΚΚΕ **Διονύση Μπαλουράδο**, απαντά σε όλα αυτά τα ερωτήματα. Οι ερευνητές καταγράφουν την εικόνα της γονιμότητας στην Ελλάδα και στον υπόλοιπο κόσμο, αναλύουν τις οικογενειακές πολιτικές που ακολουθούν άλλες χώρες και καταλήγουν σε συγκεκριμένες προτάσεις πολιτικής για **τη στήριξη της ελληνικής οικογένειας και την αύξηση των γεννήσεων**.

Ποια είναι η κατάσταση σήμερα;

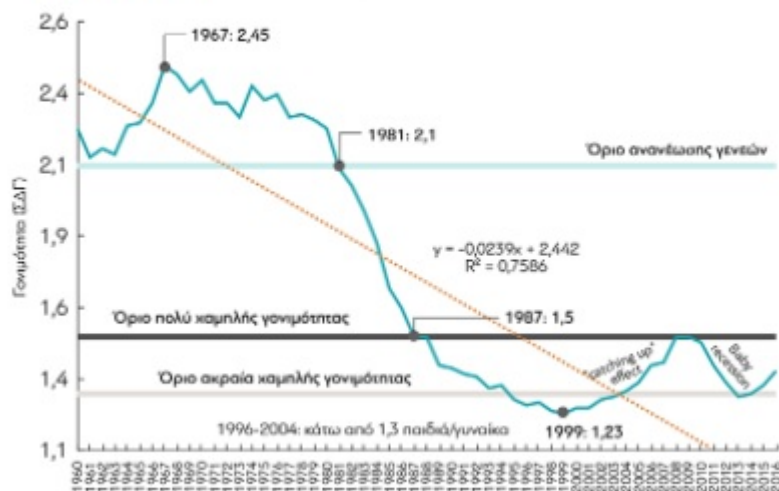
- Παντού στην Ευρώπη η γονιμότητα έχει πέσει εδώ και πολλές δεκαετίες κάτω από το «όριο αναπλήρωσης» των **2,1 παιδιών ανά γυναίκα**.
- Στην Ελλάδα οι αλλαγές αυτές έχουν ξεκινήσει από τα **τέλη της δεκαετίας του '80** κιόλας, όταν ο δείκτης γονιμότητας πέρασε κάτω από το **1,5**. Έκτοτε παραμένει πολύ χαμηλό, φτάνοντας ως και στο **1,23** το 1999.
- Το **2016** ο δείκτης γονιμότητας στη χώρα μας ήταν **1,38**, ένας από τους χαμηλότερους στον κόσμο.
- Πλέον -και για πρώτη φορά από τότε που καταγράφονται στοιχεία-, **στην Ελλάδα γεννιούνται λιγότε-**

- **Σχεδόν μία στις τέσσερις** γεννήσεις στη χώρα μας πραγματοποιείται από γυναίκες ηλικίας **35-39 ετών**.
- Στην Ελλάδα εμφανίζεται ένα από τα μεγαλύτερα ποσοστά πρώτων γεννήσεων από μητέρες ηλικίας **άνω των 40** στην Ευρώπη (5,3%).
- Μόνο ένα 8,3% των Ελληνίδων που γεννήθηκαν το 1955 δεν έκαναν κανένα παιδί. Στις Ελληνίδες που γεννήθηκαν το 1965 το ποσοστό ήταν 16,3%.
- Στην Ελλάδα **μόλις το 8,9% των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών έχει πρόσβαση σε υποδομές φροντίδας**, πολύ μακριά από τον στόχο που έχει θέσει η Ε.Ε. (33%) για το 2020.
- Χώρες που έχουν καταφέρει να διατηρήσουν υψηλότερους δείκτες γονιμότητας όπως η **Σουηδία (1,85)** και η **Γαλλία (1,92)** εφαρμόζουν **πολιτικές στήριξης των οικογενειών, λαμβάνοντας υπ' όψιν τις ανάγκες των σύγχρονων, πολύμορφων νοικοκυριών**.

Διάγραμμα 3.9 Εξέλιξη της Γονιμότητας στην Ελλάδα, 1960-2016

Διάγραμμα 3.9 Εξέλιξη της Γονιμότητας στην Ελλάδα, 1960-2016

Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία των συγγραφέων

Ποια είναι η κατάσταση σήμερα;

- Παντού στην Ευρώπη η γονιμότητα έχει πέσει εδώ και πολλές δεκαετίες κάτω από το «όριο αναπλήρωσης» των **2,1 παιδιών ανά γυναίκα**.
- Στην Ελλάδα οι αλλαγές αυτές έχουν ξεκινήσει από το **τέλη της δεκαετίας του '80** κιόλας, όταν ο δείκτης γονιμότητας πέρασε κάτω από το **1,5**. Εκτοτε παραμένει πολύ χαμηλό, φτάνοντας ως και στο 1,23 το 1999.
- Το 2016 ο δείκτης γονιμότητας στη χώρα μας ήταν **1,38**, ένας από τους χαμηλότερους στον κόσμο.
- Πλέον -και για πρώτη φορά από τότε που καταγράφονται στοιχεία-, στην Ελλάδα **γεννιούνται λιγότερα από 100.000 παιδιά τον χρόνο**.
- Κατά μέσο όρο οι **Ελληνίδες αποκτούν το πρώτο τους παιδί στην ηλικία των 30,3 ετών** (το 2016 -από 28,8 το 2008). Ο αντίστοιχος μέσος όρος στην Ε.Ε. είναι τα 29 έτη.

Τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, ο μόνιμος πληθυσμός της χώρας κατά την 1η Ιανουαρίου 2020 εκτιμάται ότι ήταν **10.718.565 άτομα** (5.215.488 άνδρες και 5.503.077 γυναίκες), μειωμένος κατά **0,06%** σε σχέση με τον αντίστοιχο πληθυσμό της 1ης Ιανουαρίου 2019 που ήταν **10.724.599 άτομα**. Όπως επισημαίνει η ΕΛΣΤΑΤ, η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα της φυσικής μείωσης του πληθυσμού που ανήλθε σε **40.473 άτομα** (83.628 γεννήσεις έναντι 124.101 θανάτων ατόμων με τόπο συνήθους διαμονής εντός της ελληνικής επικράτειας) και της καθαρής μετανάστευσης που εκτιμάται σε **34.439 άτομα** (θετικό ισοζύγιο). Συγκεκριμένα, ο πληθυσμός ηλικίας 0-14 ετών ανήλθε σε **14,2%** του συνολικού πληθυσμού, έναντι **63,5%** του πληθυσμού 15-64 ετών.

Έχει υπολογιστεί από τις αρμόδιες αρχές ότι για να ανανεωθεί ομαλά ο πληθυσμός της γης, κάθε γυναίκα θα πρέπει να κάνει **2,1 παιδιά**. Στην Ευρώπη καμία χώρα δεν φτάνει αυτό το νούμερο αλλά υπάρχουν χώρες, όπως η Γαλλία και η Σουηδία που βρίσκονται κοντά (1,8). Η Ελλάδα έχει μείνει αρκετά πίσω και βρίσκεται περίπου στο 1,3. [Η οικονομική αβεβαιότητα την οποία βιώνουν οι νέοι είναι αυτή που ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό για αυτό.](#)

Μάλιστα, πρόσφατη έρευνα του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας κατέδειξε την αρνητική επιρροή της πανδημίας σε γάμους και γεννήσεις, που εντείνει το ήδη υπάρχον δημογραφικό πρόβλημα της Ελλάδας.

Προσφάτως, η εν λόγω έρευνα υπό τον καθηγητή Βύρωνα Κοτζαμάνη κατέδειξε πως η πανδημία (παράλληλα με την οικονομική κρίση που προηγήθηκε) θα επηρεάσει τις γεννήσεις και τη γονιμότητα των νεότερων γενεών, με τις γεννήσεις την τρέχουσα δεκαετία να εκτιμάται, σε ένα αισιόδοξο σενάριο, πως θα είναι 130.000 λιγότερες από αυτές (950.000) της δεκαετίας 2010-2019.

Η προσφορά της Εκκλησίας της Ελλάδος για τη λύση του δημογραφικού προβλήματος

Την πιο πρόσφατη προσπάθεια της εκκλησίας να υποβοηθήσει το ζήτημα τη βλέπουμε στον Έβρο και τη Θράκη. **Η Ιερά Μητρόπολη Αλεξανδρουπόλεως μαζί με τον Φιλανθρωπικό Οργανισμό «ΑΠΟΣΤΟΛΗ» της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών ξεκίνησαν την 1η Ιουνίου την υλοποίηση του προγράμματος «[Αντιμετωπίζοντας την υπογεννητικότητα](#)», που περιλαμβάνει την υλική υποστήριξη νεογέννητων και των οικογενειών τους με βρεφικά είδη.**

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μητέρες που έχουν βρέφος έως ενός έτους και σε εγκυμονούσες γυναίκες, που κατοικούν στις ενορίες της Αλεξανδρουπόλεως και των Φερών.

Οι ενδιαφερόμενες που επιθυμούν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα και πληρούν τα κριτήρια που έχουν τεθεί, μπορούν να υποβάλουν αίτηση στην Ενορία τους, το αργότερο έως την 8η Ιουνίου 2021.

Ακόμα, στη **Θράκη από το 1999** εφαρμόζεται ειδικό πρόγραμμα στήριξης όσων οικογενειών αποκτούν τρίτο τέκνο, κατόπιν σχετικής εισήγησης των τεσσάρων Μητροπολιτών της Θράκης για τις Χριστιανικές οικογένειες και έγκρισής της από την Ιεραρχία της Εκκλησίας. Σε κάθε Ιερά Μητρόπολη της Θράκης λειτουργεί τοπική Επιτροπή, η οποία αξιολογεί τις αιτήσεις που κατατίθενται. Στην συνέχεια η κεντρική Επιτροπή συνέρχεται κάθε μήνα στην Ξάνθη υπό την προεδρεία του Σεβ. Μητροπολίτου Ξάνθης κ. Παντελεήμονα και εκπροσώπους των άλλων Ιερών Μητροπόλεων, για να ληφθούν οι τελικές αποφάσεις για την χορήγηση του επιδόματος.

Από το πρόγραμμα ωφελούνται οι τρίτεκνες χριστιανικές οικογένειες της Ξάνθης, της Ροδόπης και του Έβρου, οι οποίες ξεπερνούν τις 700

Η υπογονιμότητα

Μόλις λίγες μέρες νωρίτερα, κηρύσσοντας την έναρξη των εργασιών του 6ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Γονιμότητας και Στειρότητας, στη Θεσσαλονίκη, ο υφυπουργός Εσωτερικών, αρμόδιος για θέματα Μακεδονίας-Θράκης, [Σταύρος Καλαφάτης](#), [επισήμανε ότι στην Ελλάδα υπάρχουν περίπου 300.000 υπογόνιμα ζευγάρια](#) και σημείωσε ότι «το πρόβλημα αυτό επιδεινώνεται, καθώς όλο και περισσότερα ζευγάρια αποφασίζουν να μεταθέσουν για αργότερα το να γίνουν γονείς».

Ο ίδιος δήλωσε ότι η αντιμετώπιση του δημογραφικού βρίσκεται στις προτεραιότητες της κυβερνητικής πολιτικής, που γνωρίζει ότι στη χώρα μας ένα στα πέντε ζευγάρια (ποσοστό 20%) αντιμετωπίζει πρόβλημα γονιμότητας.

Και πνευματικά τα αίτια της κατάστασης

Ωστόσο, σύμφωνα με τον [Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιερόθεο](#), [τα αίτια της υπογεννητικότητας είναι και πνευματικά](#):

- 1) η φιλαυτία, που συνδέεται στενά με την ατομοκρατία. Φιλαυτία στην γλώσσα της Εκκλησίας λέγεται η άλογος φιλία προς το σώμα.
- 2) Η ηδονοκρατία,
- 3) η ευδαιμονία, κατά την τρέχουσα σημασία και έννοια ως την επιθυμία της καλοπέρασης και της ευχαριστήσεως,
- 4) ο λεγόμενος προγραμματισμός και ο έλεγχος των γεννήσεων. Η βάση αυτού του προβλήματος βρίσκεται στο ότι κέντρο της όλης δραστηριότητας του ανθρώπου τίθεται ο ορθός λόγος για να βιώσει ο άνθρωπος τα όσα τονίσθηκαν προηγουμένως.
- 5) Η έλλειψη προσωπικής πίστεως στον Θεό. Εκείνος που δεν πιστεύει στην Πρόνοια του Θεού, που δεν παραδέχεται ότι ο Θεός κυβερνά τον κόσμο και την ιστορία και ότι Εκείνος είναι που κατευθύνει την ζωή του ανθρώπου, δεν μπορεί να αποδυθεί σε αυτό το μαρτύριο, δηλαδή, την γέννηση και την ανάπτυξη -σωματική, ψυχολογική και πνευματική- των παιδιών.

Παράλληλα, και [ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νέας Ιωνίας και Φιλαδελφείας, κ. Γαβριήλ](#), είχε αναφερθεί στο θέμα σε ομιλία του ενώπιον τουλάχιστον 80 Μητροπολιτών, μιλώντας για την πνευματική παρακμή που οδήγησε σε αυτά τα [αποτελέσματα](#).

[Εδώ](#) μπορείτε να δείτε παλαιότερο βίντεο με ομιλία του π. Βασίλειου Θερμού, ο οποίος αναφέρεται στο ζήτημα σε **Ημερίδα-Δράση της Ελληνικής Εταιρείας Περιγεννητικής Ιατρικής (Ε.Ε.Π.Ι.) για την Υπογεννητικότητα, κάνοντας ειδική μνεία στην Επιτροπή Γάμου, Οικογένειας, Προστασίας Παιδιού και Δημογραφικού Προβλήματος της Εκκλησίας της Ελλάδος.**

Φωτογραφίες:

EUROKINISSI/ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΟΝΗΣ